

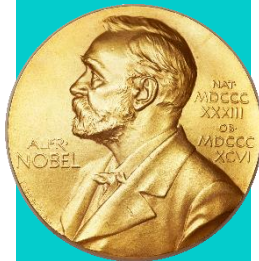

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА
УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

Серія «Лауреати літературних премій»

Петер Гандке

**Лауреат
Нобелівської
премії-2019**

**Бібліографічний
СПИСОК**

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
Відділ наукової інформації та бібліографії**

Серія: Лауреати літературних премій

**Петер Гандке
Лауреат Нобелівської премії-2019**

Бібліографічний список

Запоріжжя
2019

УДК 016:821.112.2(436)

Г19

- Г19 **Петер Гандке – лауреат Нобелівської премії–2019** : бібліогр. список / КЗ «ЗОУНБ» ЗОР, Від. наук. інформації та бібліографії ; [уклад. М. Маслової]. – Запоріжжя : [ЗОУНБ], 2019. – 24 с. – (Лауреати літературних премій).

© Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека, 2019.

© М. Маслової, укладання, 2019.

*«Час лікує все. А якщо
сам час і є хворобою?»*

Петер Гандке

Петер Гандке – австрійський письменник, драматург, перекладач, кіносценарист і режисер, лауреат Нобелівської премії з літератури 2019 року.

Народився в австрійській провінції Каринтія в Гріффені 6 грудня 1942 року. Мати майбутнього письменника – Марія Гандке (1920-1971), була каринтійською словенкою. У 1942 році вона познайомилася з майбутнім батьком письменника, німецьким банкіром Еріхом Шенеманом, але ще до народження сина вийшла заміж за берлінця, трамвайного кондуктора, на той час військовослужбовця вермахту, Адольфа Бруно Гандке. Про свого справжнього батька Петер Гандке дізнався незадовго перед тим, як здобув середню освіту.

У 1944-1948 роках жив з батьками в Берліні, потім навчався у Народній школі у Гріффені, у 1954-1959 – виховувався в інтернаті католицького гуманітарного коледжу в Танценберзі. Там у Петера склалися дружні стосунки з вчителем німецької та англійської мови, класним керівником Рейнгардом Музаром, який бачив талант свого учня і заохочував його пристрасть до писання. Але у 1959-му семикласник Петер Гандке вимушено змінив місце навчання через читання забороненої книги Грема Гріна. Серед навчального року довелося повернутися до Гріффену та вступити до класичної гімназії в Клагенфурті. У тому ж році він взяв участь в учнівському літературному конкурсі й отримав нагороду. У газеті *Kärntner Volkszeitung* були опубліковані його твори «Безіменний» та «А в той час». У 1961 році Петер Гандке склав випускні іспити з відзнакою. Такого результату, крім нього, домоглися лише два однокласника.

У 1961-1965 роках вивчав юриспруденцію в університеті м. Граца. Навчався без особливого ентузіазму, але успішно.

Під час навчання зацікавився кіномистецтвом, що у майбутньому вплинуло на його сферу інтересів: згодом він не

тільки писав сценарії і режисировував, а й виступав як доповідач та член журі на кінофестивалях.

З 1963 року літературна діяльність Гандке набула більш чітких форм. Він познайомився з Альфредом Гольцінгером, який очолював відділ літератури та літературних вікторин грацького радіо. Саме там вийшли в ефір перші короткі художні твори Гандке, який писав також оглядові статті різноманітної тематики, зокрема про книги. Незабаром він зустрів Альфреда Коллеріча, відповідального редактора літературного журналу «Манускрипти», в якому 1964 році були опубліковані ранні твори Гандке. Згодом вступив до Грацького літературного союзу та Літературної спілки, членами якої були, зокрема, Ельфріда Єлінек і Барбара Фрішмут.

У 1964 році Гандке написав свій перший роман «Шершні», який наступного року, після неодноразових звернень до різних видавництв, все ж таки надрукували. У цьому романі, що навіть романом можна назвати лише умовно, описова техніка, близька до французького «нового роману», поєднувалася з колажем, з руйнуванням реальності у самому полотні твору [46, с. 221]. Перший гонорар окрилив Гандке. І він вирішив повністю присвятити себе літературній діяльності.

Навесні 1966 року Гандке привернув до себе увагу, ефектно виступивши на засіданні «Групи 47» у Принстоні – найбільш представницькому і поважному об'єднанні німецькомовних письменників на Заході, з обвинуваченням всієї новітньої літератури в «голій неспроможності». Виступ Гандке набрав розголос, викликав суперечки, що стосувалися не стільки предмета звинувачень, скільки його власної особи [29, с. 266].

Того ж року почали одна по одній виходити друком і з'являтися на сцені короткі п'єси – «Наруга над публікою», «Пророцтво», «Самозвинувачення». Вже у першій п'єсі Гандке намагався усунути кордони між сценою та залом – виконавці зверталися безпосередньо до глядачів, у тому числі й з приводу реальних подій. Тому всі, хто першими побачили ці драматичні твори на сцені, були буквально шоковані, але експресія п'єс, сугестивність, напружена ритміка нікого не залишили байдужими.

Такі якості будуть притаманні й іншим «розмовним п'єсам» Гандке [39, с. 282].

1967 рік ознаменувався публікацією роману «Разнощики» та одруженням з актрисою Лібгарт Шварц. Пара мешкала у Дюссельдорфі до 1968 року, згодом подружжя Гандке переїхало до Берліна, де у них народилася дочка Аміна.

У 1969 році Гандке став одним із засновників театрального «Видавництва авторів» у Франкфурті-на-Майні. Наступного року сім'я ненадовго переїхала до Парижа, а потім – до Кронберга, що у Німеччині. На той час шлюб вже розпадався (остаточно розлучення оформлене в 1994 році). У наступні роки Петер і Лібгарт по черзі брали дочку до себе на виховання.

У листопаді 1971 року мати Петера Марія Гандке наклала на себе руки після довгих років депресії. Цей трагічний випадок письменник опише у повісті «Без бажань немає щастя» (1972).

Згодом з'явилися твори: «Короткий лист до довгого прощання» (1972), в якому йшлося про події під час поїздки до США разом із дружиною та письменником Альфредом Коллерічем, «Без бажань немає щастя» (1972), «Час справжнього відчуття» (1975), «Жінка-шульга» (1976). Свого часу критики порівнюватимуть роман «Короткий лист до довгого прощання» з таким собі палімпсестом¹ через іманентне² включення минулого у теперішнє, австрійських та європейських реалій – в американські, граничній насиченістю оповіді різноманітними алюзіями³ та ремінісценціями⁴: музикальними, живописними, кінематографічними, історико-культурними [39, с. 310].

Гандке не втрачав зв'язків з батьківщиною: в 1973-1977 роках він був членом Грацької літературної групи. Тоді ж Гандке зробив довгу подорож на Аляску (США) і повернувся до Австрії. Це був період гострої кризи і великої загрози літературній кар'єрі.

¹ Старовинний рукопис, з якого стерто попередній текст і на його місці написано новий.

² Внутрішньо притаманна властивість, закономірність.

³ Натяк на загальновідомий історичний, літературний чи побутовий факт.

⁴ Відгомін якихось мотивів, образів, деталей з широковідомого твору іншого автора.

Незабаром він оселився у Зальцбурзі і проживав там до листопада 1987 року. Саме там з'явилась перша частина тетралогії «Повільне повернення додому» (1979). Згодом побачили світ «Вчення гори Сен-Віктуар» (1980), «Дитяча історія» (1981), «Китайські страждання» (1983), роман-епопея «Повторення» про каринтійських словенців (1986), «Вірші» та повість «Письменник по обіді» (1987).

Петер Гандке багато подорожував по світу та вів дорожні записки, які у 2005 році були опубліковані під назвою «Вчора, по дорозі. Записки з листопада 1987 по липень 1990». Вони також були використані в таких творах, як «Вага світу» (1975-1977), «Історія олівця» (1976-1980), «Фантазії повторення» (1981-1982) і «Вікно в кам'яній стіні вранці. І в інший місцевий час» (1982-1987).

До 1996 року вийшли наступні видання: «І знову про Фуکیدіда» (1990), переклад шекспірівської «Зимової казки» (1991), «Есе про музичний автомат» (1990), «Прощання мрійника з дев'ятої землі» (1991), «Есе про успішне дні. Зимові мрії» (1991), «Мистецтво задавати питання» (1994), «Мій рік у бухті Ніщо. Казка з нових часів» (1994).

У романі «Мій рік у бухті Ніщо. Казка з нових часів», який є автобіографічним, Гандке розвиває мотиви існування письменника, а в одній з останніх робіт – «Втрата картинки, або Кризь Сьєрра де Гредос» (2002), піддає критиці зловживання художніми засобами в ЗМІ.

Влітку 1990 року Петер Гандке купив будинок у Шавіль – містечку на північний захід від Парижа, де проживає й понині. Незабаром після новосілля він одружився з французькою актрисою Софі Семен. 24 серпня 1991 року в них народилася дочка Леокадія. Потім у його особисте життя одна за одною увійшли актриси Катя Флінт та Марі Кольбе.

Творчість Гендке тісно пов'язана з таким явищем у німецькомовній літературі 70-х років, як «література нової суб'єктності». Воно виражає певне дистанціювання від літератури попереднього періоду, передусім від ангажованої, публіцистичної літератури 60-х років, яка виникла як наслідок студентського руху, метою якого було вивести зі стану пасивності народні маси,

ініціювати процес їхньої політизації та пробудити прагнення до соціальних змін. Представники літератури «нової суб'єктності» спрямовували свої пошуки, так би мовити, «всерединою», на розкриття внутрішньої сутності людини. Криза особистості стає центральною темою творів багатьох авторів, серед яких і Петер Гандке.

Отже, наприкінці 60-х років він відмовляється від своїх епатажних виступів та радикальних експериментів із текстом і заявляє про те, що є прихильником підкреслено суб'єктивістського сприйняття світу. Саме тому твори П. Гандке 70-х років розглядаються зазвичай у загальному контексті німецькомовної літератури «нової суб'єктності». Адже творчість австрійського письменника якнайяскравіше ілюструє найбільш типові ознаки цього своєрідного явища в німецькомовній літературі цього періоду [54, с. 43].

Вже у перших творах зазначеного періоду, починаючи з повістей «Короткий лист перед довгим прощанням» та «Без бажання немає щастя», переважає зосередженість на суб'єктивному переживанні та панує суб'єктивістське сприйняття світу. Твори мають автобіографічний характер і побудовані на основі щоденникових записів. Письменник звертається в них до власного життєвого досвіду, моделюючи на його підставі різні «автентичні» ситуації [54, с. 44].

У зрілих текстах Гандке все частіше звертається до теми самотності людини у сучасному світі: його герої втратили опору, як на рівні слів, так і реальності. Причин безліч: консюмеризм, неможливість справжнього спілкування, жорстоке капіталістичне суспільство. Цьому присвячена й програмна стаття Гандке «Я – мешканець вежі зі слонової кістки», і, великою мірою, повість «Страх воротаря перед одинадцятиметровим» (1970). Образ воротаря перед пенальті – напрочуд точна й наочна метафора. Він абсолютно самотній перед загрозою, глядачі сповнені очікувань, а шанси на порятунок – мінімальні. Головний герой Йозеф Блох, колишній воротар і теперішній монтувальник, намагається знайти своє маленьке місце у світі, стати схожим на інших, замаскуватися – і так якоїсь миті перетворюється на людину без властивостей.

Вбивство після ночі кохання випадкової знайомої – можливість для Йозефа повернути собі суб'єктність, право діяти, а не лише споглядати зі сторони за тим, як живуть інші. Однак наприкінці тексту персонаж знову опиниться на трибуні і мовчки спостерігатиме за матчем: можливість вибору виявилася черговою ілюзією. Екзистенційна приреченість на поразку, поєднана з абсурдною жорстокістю, - прекрасне оповідання про темний бік кожного із нас.

Втім, один із найпесимістичніших текстів австрійця оповідає не про вбивство чи самогубство, а про втрату мови. Персонаж сповідального тексту «Письменник по обіді» усвідомлює, що втрачає мову, попри те, що багато років віддав письму, даремно відмовляючись від решти життя. Звісно, це не конкретний автор переживає кризу і навіть не сам Гандке страждає від переживань – письменнику завдає неймовірного болю криза авторства та письма як ідеї. З цього тексту і численних есеїв Гандке можна зробити парадоксальний висновок: це ми, читачі, воліли б відокремити текст від автора, хороші романи – від прозаїка з його сумнівною позицією. Гандке ж – навпаки, шукає втраченої єдності. Час пополудні для героя повісті – момент самопізнання; для автора повісті це скоріш за все визначення періоду життя. Твір Гандке можна назвати кризовим: мова йде про кризу особистості. Та про кризу діяльності, у тому числі творчої, письменницької.

Гандке не боїться братися за відомі сюжети, наприклад, «Дон Жуана». Це можна пояснити тим, що фабула для австрійського письменника завжди лишається на другому плані, тоді як на першому – мовна гра. Історія втрачає силу, а от мова існує, аби потрапляти у великі книжки – на різні лади повторює автор у статтях, есеях та інтерв'ю [70].

І все ж, у творчості Гандке існує царина, яка, немов чарівний острів з артуріанського циклу, - поза літературною генеалогією. Йдеться про здійснений ним синтез літератури і кіно. Його випадок унікальний і не має аналогій: це не збагачення літератури за рахунок кіно, не штучне протиставлення літератури і кіно, а шляхетне бажання збагатити поетику кінематографа широким арсеналом бібліофільських інтонацій.

Гандке-сценарист, найвідомішою роботою якого – у співавторстві з культовим режисером Вімом Вендерсом – є кінострічка «Небо над Берліном» (1987), виступає безумовним віртуозом-новатором. Цей фільм відзначений багатьма нагородами на європейському рівні. Крім цього, були екранізовані такі твори, як «Страх воротаря перед одинадцятиметровим» (1972), «Без бажань немає щастя» (1974), «Помилковий рух» (1975), «Жінка-лівша» (1977). Як режисер Петер зняв телевізійний фільм «Хроніка подій» (1970)

Він зумів віднайти унікальну нішу літературного слова у парадоксальному кінематографічному універсалі. Не зрікаючись класичного пафосу жанру, він елегантно порушив його межі і спромігся підняти сценарій над його суто функціональним рівнем, створивши, без перебільшення, новий різновид прози [32, с. 23].

З Вімом Вендерсом Петера Гандке пов'язують дружба і спільна робота ще з 1966 року. Цей німецький режисер познайомився з Петером, тоді ще студентом, після інсценування його п'єси «Образ публіки» в театрі м. Обергаузен. У обох художників багато схожих рис характеру і естетичних уподобань. З 1969 по 1986 рік вони разом працювали над реалізацією трьох кінофільмів. У прийнятті важливих життєвих рішень на Вендерса впливало читання творів Гандке.

Також Петер Гандке виступає у ролі своєрідної поп-зірки німецькомовної літературної сцени. Так, у різні роки відбулися прем'єри таких його п'єс, як «Каспар»⁵ у Франкфурті-на-Майні (1968, режисер Клаус Пайманн) та в Обергаузені (режисер Гюнтер Бюх), «Образ публіки» (режисер Клаус Пайманн), «Пророцтво» та «Самообмова» (режисер Гюнтер Бюх), «Прогулянка верхи по Боденському озеру» (1971), «Померлий від нерозсудливості» (1974), «Театральна п'єса» (1992, режисер Клаус Пайманн), «Підготовка до безсмертя» (1997, режисер Клаус Пейманн); драматичної поеми «По селах» (1982) та ін.

⁵ Згідно з театральною статистикою, тільки у сезоні 1968/1969 рр. п'єса була показана у 21-му театрі 508 разів.

На початку 1980-х років Петер Гандке взявся перекладати німецькою мовою переважно маловідомих зарубіжних авторів. З одного боку, він не хотів відбирати роботу у перекладачів-професіоналів, а з іншого – мав на меті знайомити німецькомовних читачів з творчістю цих авторів, перш за все словенських, і тим самим популяризувати словенську літературу в німецькомовному світі. Гандке також перекладав з англійської, французької та давньогрецької.

У 1996 році, після опублікування колійних записок Гандке під назвою «Зимова поїздка по Дунаю, Саві, Мораві і Дрині, або Справедливість для Сербії», в мас-медіа почалися запеклі суперечки, які тривають донині. Пронатовські журналісти критикували його надмірно доброзичливе ставлення до Сербії.

У березні 2004 року Петер Гандке підписав звернення, яке канадець Роберт Діксон написав від імені художників на захист Слободана Мілошевича. До них приєднався також майбутній лауреат Нобелівської премії Гарольд Пінтер. У 2005 році Гандке відвідав Мілошевича в тюрмі в Гаазі. Письменник опублікував есе під назвою «Таблас-де-Дайм'ель», що мало підзаголовок «Неправдиві свідчення на процесі проти Слободана Мілошевича». 18 березня 2006 року на похоронах Мілошевича Гандке виступив з промовою, яка також викликала хвилю суперечок у середовищі західної преси. У зв'язку з цим було скасоване інсценування п'єси письменника «Гра у питання, або подорож в дзвінкі землі» в паризькому театрі «Комеді Франсез».

У червні 2006 під час його нагородження премією Генріха Гейне розгорнулися політичні дискусії. Виникла загроза втрати премії за рішенням міської ради Дюссельдорфа за просербські настрої, тож він відмовився від неї сам. Під тиском та за ініціативи артистів берлінського театру «Берлінер ансамбль», які вважали поведінку міської влади Дюссельдорфа «нападом на свободу творчості», розпочався збір грошей для Гандке у розмірі премії, яку він відхилив (50 000 євро). Проте Гандке попросив пожертвувати зібране сербським селам у Косово.

6 грудня 2007 року Петер Гандке продав за 500 000 євро всі свої рукописи та інші матеріали за останні два десятиліття

Австрійському літературному архіву Національної бібліотеки. Цю угоду підтримало Федеральне міністерство освіти, культури і мистецтва. Крім того, на початку 2008 року автор продав за невідому суму свої 66 щоденників, написаних з 1966 по 1990 рік, Німецькому літературному архіву, що у м. Марбах-ам-Неккар.

Петер Гандке подарував світу шість десятків творів та отримав безліч премій та нагород, серед яких: Премія Гергарта Гауптмана (1967), Шиллерівська премія міста Мангайм (1973), Премія Жоржа Садуля (1978), Премія Франца Кафки (1979), Премія культури Каринтії (1983), Літературна премія фонду культури Зальцбурга (1986), Літературна премія Бремена (1988), Премія Франца Грільпарцера (1991), Премія пам'яті Шиллера (1995), Премія Блакитного салону Дому літератури у Франкфурті (2001), Премія Зігфріда Унзельда (2004), Берлінська премія Генріха Гейне (2007), Велика літературна премія Баварської академії красних мистецтв (2008), Літературна премія Франца Кафки (2009), Премія Вінценца Ріцці (2010), Літературна премія «Кандід» (2011), Велика митецька премія землі Зальцбург (2012), Міжнародна премія Ібсена (2014), Премія імені Ельзи Ласкер-Шюлер для драматургів (2014), Премія Вюрта для європейських літераторів (2016), Премія Милована Відаковича (2017), Театральна премія Нестроя (за весь літературний доробок) (2018); ордени Республіки Сербія «За заслуги» (1996), Орден Негоша I класу (2008), Золотий Хрест князя Лазаря (2009), Золотий орден «За заслуги» (2013) та Золотий Каринтійський орден (2018).

Шведська королівська академія наук 10 жовтня 2019 року оголосила імена відразу двох лауреатів Нобелівської премії з літератури, оскільки у 2018 ця премія не присуджувалася через пов'язаний з одним із членів Нобелівського комітету скандал. Нобелівською премією з літератури за 2019 рік був відзначений 77-річний австрійський письменник Петер Гандке «за впливову роботу, яка з мовною винахідливістю досліджувала периферію та специфіку людського досвіду».

Проте PEN America⁶ висловила «глибокий сум» з приводу присудження цьогорічної Нобелівської премії, хоча зазвичай не коментує літературні премії інших організацій. В оприлюдненій заяві зазначається, що вони «ошелешені вибором письменника, який використовував свій публічний голос, щоб підірвати історичну правду і запропонувати публічну підтримку таким злочинцям, як колишній президент Сербії Слободан Милошевич та лідер боснійських сербів Радован Караджич» [59, с. 9]).

Своє обурення щодо відзначення Нобелем Петера Гандке висловили також деякі письменники. Зокрема, британський письменник і журналіст індійського походження Гарі Кунзру, коментуючи цьогорічний вибір лауреата виданню «The Guardian», стверджував, що Гандке – прекрасний, автор, який «поєднує глибоку проникливість з дивовижною етичною сліпотою» [70].

Тож останніми рішеннями Нобелівський комітет вишукано порвав свої старі практики, внісши у присудження значну частку інтриги. Вперше Нобелівська премія ста капіталовкладенням у майбутнє і своєрідним авансом довіри. Відзнака вже не просто потверджує, а й підносить лауреата, спрямовує на нього світло софітів і громадської уваги. До того ж, присудження спонукає замислитись не тільки над творчістю лауреата, а й над культурними трендами і традиціями, які за ним стоять [32, с. 23].

⁶ PEN International – міжнародна правозахисна некомерційна організація, яка об'єднує професійних письменників, поетів, журналістів, та стоїть на захисті свободи слова.

ТВОРИ

1. Дон Жуан / Петер Хандке ; пер. Галина Косарик. – М. : АСТ, 2006. – 112 с. – (Западно-восточный диван).
 2. Жінка – шульга: короткий лист перед довгим прощанням. Без бажання немає щастя : повісті / Петер Гандке ; пер. з нім. О. Логвиненка, І. Андрущенко, О. Плевако. – К. : Юніверс, 1999. – 256 с. – (Австрійська література ХХ сторіччя).⁷
 3. Медленное возвращение домой : [проза] / Петер Хандке. – СПб. : Азбука, 2000. – 208 с. – (Азбука-классика (rocket-book)).
 4. Повести : пер. с нем. / Петер Хандке ; [предисл. Д. Затонского]. – Москва : Прогресс, 1980. – 280 с.
 5. Приветственное слово наблюдательному сонету : [новелла] / Петер Хандке // Мимо течет Дунай. Современная австрийская новелла : пер. с нем. / сост. С. Шлапоберская. – М. : Прогресс, 1971. – С. 229-234.*
 6. Страх вратаря перед одиннадцатиметровым : повести / [пер. с нем.: В. Курелла и др.]. – СПб. : Амфора, 2000. – 412, [2] с. – (Новый век).
 7. Учение горы Сен-Виктуар : романы / Петер Хандке ; [пер. с нем. М. Кореновой, пер. стихов И. Алексеевой]. – СПб. : Азбука, 2006. – 384 с. – Содерж.: Медленное возвращение домой ; Учение горы Сен-Виктуар ; Детская история ; По деревьям. – (ШАГИ/SCHRITTE. Швейцария, Австрия, Германия. Современная литература).*
- * * *
8. Женщина-левша : повесть / Петер Хандке ; пер. с нем. И. Каринцевой // Иностран. лит. – 1982. – № 2. – С. 145-183.*
 9. Опыт познания усталости : эссе / Петер Хандке ; пер. с нем. Г. Косарик // Иностран. лит. – 1996. - № 6. – С. 174-194.*

⁷ *Позначка видань з фонду Запорізької ОУНБ

ТВОРЧИСТЬ

10. Андреева В. А. Событие и художественный нарратив [Электронный ресурс] : [в. т. ч. упоминается творчество П. Хандке] // Известия РГПУ им. А. И. Герцена. – 2006. – Т. 7, № 21-1. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sobytie-i-hudozhestvennyu-narrativ> (дата обращения: 16.10.2019).
11. Архипов Ю. Петер Хандке. Австрия : [интервью с писателем] // Иностр. лит. – 1978. – № 11. – С. 258-160.*
12. Архипов Ю. Петер Хандке. Медленное возвращени : [рец.] // Совр. худож. лит. за рубежом : обзоры, рец., аннот. – 1980. – № 5. – С. 8-10.*
13. Архипов Ю. Петер Хандке. Час истинного ощущения : [рец.] // Совр. худож. лит. за рубежом : обзоры, рец., аннот. – 1977. – № 2. – С. 6-7.*
14. Боровський О. Подвійна радість стала. Нобелівський комітет оголосив лауреатів з літератури за два роки : [за 2018 р. – О. Токарчук та за 2019 р. – П. Гандке] // Україна молода. – 2019. – 11-12 жовт. (№ 114). – С. 5.*
15. Бурихин И. Петер Хандке. Пьесы. Т. 1-2. Неразумные вымирают : [рец.] // Современ. худож. лит. за рубежом : обзоры, рец., аннот. – 1974. – № 6. – С. 91-94.*
16. Гаврилів Т. І. Жанротвірна функція вказівників простору і часу у книжці «Вчора в дорозі» Петера Гандке [Електронний ресурс] // Питання літературознавства. – 2011. – Вип. 84. – С. 169-176. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2011_84_24 (дата звернення: 14.11.2019).
17. Гаврилів Т. І. Роль оповіді від першої особи в оповіданні Петера Гандке «Без бажання немає щастя» [Електронний ресурс] // Питання літературознавства. – 2011. – Вип. 83. – С. 98-105. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2011_83_13 (дата звернення: 14.11.2019)
18. Гладилин Н. В. «Поп-литератор» Кристиан Крахт как явление постмодернистской ситуации [Электронный ресурс] : [в т. ч. упоминается творчество П. Хандке] // Знание. Понимание. Умение. – 2012. – № 1. – С. 137-142. – URL:

- <https://cyberleninka.ru/article/n/pop-literator-kristian-kraht-kak-yavlenie-postmodernistskoj-situatsii> (дата обращения: 16.10.2019).
19. Гладилин Н. В. Постмодернистские тенденции в творчестве П. Хандке 1970-х гг. [Электронный ресурс] // Вестн. Тамбов. ун-та. Серия: Гуманитар. науки. – 2010. – № 4. – С. 298-304. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/postmodernistskie-tendentsii-v-tvorchestve-p-handke-1970-h-gg> (дата обращения: 16.10.2019).
 20. Грабовский А. Необычная Нобелевка: два лауреата и глобализация : [О. Токарчук и П. Хандке] // КП в Украине. – 2019. – 11 окт. (№ 156). – С. 15.*
 21. Грайнер У. Петер Хандке. «Мой год в безымянной бухте. Сказка новейшего времени» // Звезда Востока. – 1996. – № 2. – С. 201-205.
 22. Гугнин А. Петер Хандке. Короткое письмо к долгому прощанию : [рец.] // Современ. худож. лит. за рубежом : обзоры, рец., аннот. – 1974. – № 2. – С. 10-12.*
 23. Гулыга А. В поисках братства : [рец. на кн. Петера Хандке «Повторение»] / Арсений Гулыга // Иностран. лит. – 1987. – № 6. – С. 247-248.*
 24. Гулыга А. В творческой лаборатории писателя : [рец. на кн. Петера Хандке «История карандаша»] // Иностран. лит. – 1983. – № 7. – С. 242-244.*
 25. Демагина А. М. Повесть Петера Хандке «Час истинного восприятия» как катализатор переходной тенденции от модернизма к постмодернизму [Электронный ресурс] // Вестн. Балт. федер. ун-та им. И. Канта. Серия: Филология, педагогика, психология. – 2014. – № 8. – С. 147-152. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/povest-petera-handke-chas-istinnogo-vozpriyatiya-kak-katalizator-perehodnoy-tendentsii-ot-modernizma-k-postmodernizmu> (дата обращения: 16.10.2019).
 26. Демагина А. М. Романы Петера Хандке в контексте смены литературных эпох (на примере романа «Медленное возвращение домой») [Электронный ресурс] // Вестн. ТГПУ.

- Филология и культура. – 2013. – № 4. – С. 173-176. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/romany-petera-handke-v-kontekste-smeny-literaturnyh-epoch-na-primere-romana-medlennoe-vozvraschenie-domoy> (дата обращения: 16.10.2019).
27. Затонский Д. Австрийский литературный феномен : [в т. ч. упоминается творчество П. Гандке] // Вопр. лит. – 1983. – № 2. – С. 45-90.*
 28. Затонський Д. Втрати, пошуки, знахідки : [шлях Петера Хандке до реалізму] // Всесвіт. – 1980. – № 2. – С. 125-138.*
 29. Затонський Д. В. Петер Хандке і реалізм // Минуте, сучасне, майбутнє (про реалізм, традиції, новаторство) / Д. В. Затонський. – К. : Дніпро, 1982. – С. 266-188.*
 30. Затонский Д. Петер Хандке : [творчество] // Австрийская литература в XX столетии / Д. Затонский. – М. : Худож. лит., 1985. – С. 402-438.*
 31. Затонский Д. Художественный мир Петера Хандке : [предисловие] // Повести : пер. с нем. / Петер Хандке. – Москва : Прогресс, 1980. – С. 5-19.
 32. Іванов М. Нобелівська премія: кінець навігації : [погляд на останні рішення нобелівського комітету, у т. ч. цьогорічних лауреатів Ольгу Токарчук та Петера Гандке] / Микола Іванов // Літ. Україна. – 2019. – 26 жовт. (№ 39/40). – С. 23.*
 33. История литературы ФРГ / АН СССР, Ин-т мир. лит. им. А. М. Горького ; [редкол.: Д. В. Затонский, Н. С. Павлова, И. М. Фрадкин (отв. ред.)]. – М. : Наука, 1980. – 688 с. – Из содерж.: Эволюция драмы : [упоминается творчество П. Хандке]. – С. 467-500 ; Леворадикальная идеология и «неоавангардизм» 60-70-х годов : [в т. ч. упоминается творчество П. Хандке]. – С. 558-583.*
 34. История немецкой литературы : пер. с нем. : в 3 т. Т. 3: 1895-1985 / [общ. ред. А. Дмитриева]. – М. : Радуга, 1986. – 464 с. – Из содерж.: Модернистские варианты : [в т. ч. упоминается творчество П. Хандке]. – С. 243-246 ; Языковой эксперимент и протестующий жест : [творчество П. Хандке]. – С. 259-260 ;

- 70-е годы – проза : [в т. ч. упоминается творчество П. Хандке]. – С. 271-275.*
35. Котелевская В. В. К модернистской поэтике и поэтологии прогулки: Р. М. Рильке, Р. Вальзер, Т. Бернхард, П. Хандке [Электронный ресурс] // Вестн. Перм. ун-та. Рос. и зарубеж. филология. – 2017. – № 3. – С. 96-108. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/k-modernistskoj-poetike-i-poetologii-progulki-r-m-rilke-r-valzer-t-bernhard-p-handke> (дата обращения: 16.10.2019).
36. Кригель М. Слово умерло, да здравствует словарь («Каспар» П. Хандке на сцені кийв. театру «Колесо») // Вікно в світ. – 2000. – № 2. – С. 169-172.*
37. Крикуненко И. Нобелевское чтение : [в т. ч. о лауреате Нобел. премии-2019 Петере Хандке] // Новое время. – 2019. – № 38. – С. 54-56.*
38. Кучумова Г. В. Новые модели неспешности в немецком романе конца XX века [Электронный ресурс] : [в т. ч. упоминается творчество П. Хандке] // Вестн. Нижегород. ун-та им. Н. И. Лобачевского. – 2010. – № 4-2. – С. 873-876. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/novye-modeli-nespeshnosti-v-nemetskom-romane-kontsa-hh-veka> (дата обращения: 16.10.2019).
39. Леонова Е. А. Петер Хандке : [творчество писателя] // Немецкая литература XX века. Германия, Австрия : учеб. пособие / Е. А. Леонова. – М. : Флинта ; Наука, 2010. – С. 280-338.*
40. Литвинец Н. Правдивая история об одиночестве // Иностран. лит. – 1982. – № 2. – С. 183-186. – Рец. на кн.: Женщина-левша : повесть / Хандке П. ; пер. с нем. И. Каринцевой // Иностран. лит. – 1982. – № 2. – С. 145-183.*
41. Макарова Г. В. Некоторые черты героя немецкоязычной драмы и сцены 70-х годов : [в т. ч. творчество Петера Хандке] // Современное западное искусство. XX век. Проблемы комплексного изучения / отв. ред. Б. И. Зиндерман. – М. : Наука, 1988. – С. 189-208.*

42. Марданова З. А. «Медлительность». Versus «Ложное движение»: творчество П. Хандке 70-х гг. / З. А. Марданова. – Владикавказ: Ин-т цивилизации, 2005. – 139 с.
43. Махлин В. Петер Хандке. «Писатель после полудня»: [о романе австр. писателя] // Совр. худож. лит. за рубежом: обзоры, рец. – 1989. – № 1. – С. 5-7.*
44. Марданова З. А. Проблема соотношения социально-конкретного и условно-экспериментального начала в структуре художественного характера [Электронный ресурс]: (по повести П. Хандке «Страх вратаря при одиннадцатиметровом») // Проблемы характера в литературе зарубежных стран. – Свердловск, 1988. – С. 100-108. – URL: <https://md-eksperiment.org/post/20190527-sootnoshenie-socialno-konkretnogo-i-uslovno-eksperimentalnogo-nachala> (дата обращения: 14.11.2019).
45. Мегела І. П. Дієгетичний наратор у романі Петра Гандке «Мій Рік у Нічій Бухті» [Електронний ресурс] // Сучасні дослідження з іноземної філології. – 2010. – Вип. 8. – С. 723-734. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sdzif_2010_8_107 (дата звернення: 14.11.2019).
46. Млечина И. Нова ли «новая литература»? : [в т. ч. упоминается творчество Петера Хандке] // Иностран. лит. – 1971. – № 5. – С. 216-224.*
47. Мокроусов А. Писатели под прицелом : [обществ. резонанс полит. признаний и высказываний писателей: Г. Грасса, П. Хандке, Ю. Гордера] // Досье на цензуру. – М., 2006. – № 25. – С. 213-219. – Текст доступен также в интернете: http://www.intelros.ru/readroom/index/25/424-aleksejj_mokrousov_pisатели_pod_pricelom.html (дата обращения: 14.11.2019).
48. Нестеров А. Ю. Граница как технологический принцип письма П. Хандке: «Стихотворение в длительности» // Граница и опыт границы в художественном языке. – Самара, 2003. – С. 93-107.
49. Нестеров А. Ю. Граница эстетического объекта поэтической рефлексии П. Хандке: «Стихотворение в длительности» //

- Доклады семинара докторантов и аспирантов кафедры русской и зарубежной литературы. – Самара, 2002. – Вып. 1. – С. 13-24.
50. Нестеров А. Ю. Пространственная организация сборника П. Хандке «Die Innenwelt ler Aussenwelt der Snnenwelt» // Художественный язык эпохи. – Самара, 2002. – С. 246-262.
51. Нестеров А. Ю. Проблема определения понятия «Фантастическое» [Электронный ресурс] : [в т. ч. упоминается творчество П. Хандке] // Вестн. Том. гос. ун-та. – 2007. – № 305. – С. 35-41. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/problema-opredeleniya-ponyatiya-fantasticheskoe> (дата обращения: 16.10.2019).
52. Орлова М. Інтермедіальні зв'язки роману «Хибний рух» Петера Гандке [Електронний ресурс] // Питання літературознавства. – 2012. – Вип. 85. – С. 181-188. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2012_85_26 (дата звернення: 14.11.2019).
53. Орлова М. О. Містичні символи в романі Петера Гандке «Короткий лист перед довгим прощанням» [Електронний ресурс] // Питання літературознавства. – 2011. – Вип. 83. – С. 40-48. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2011_83_7 (дата звернення: 14.11.2019).
54. Орлова М. Творчість Петера Гандке 70-х рр. у контексті літератури «нової суб'єктивності» [Електронний ресурс] // Питання літературознавства. – 2010. – Вип. 79. – С. 38-46. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2010_79_7 (дата звернення: 14.11.2019).
55. Орлова М. Трансформація легенди про Дон Жуана у п'єсі Макса Фріша «Дон Жуан, або Любов до геометрії» та романі Петера Гандке «Дон Жуан (історія, розказана ним самим)» // «Гуллівер у Швейцарії» : Макс Фріш – інтелектуал на перехресті традицій і культур. – К., 2012. – С. 176-188.
56. Орлова М. О. Форми і засоби вираження «нової суб'єктивності» в автобіографічному романі Петера Гандке «Дитяча історія» [Електронний ресурс] // Питання літературознавства. – 2007. – Вип. 74. – С. 55-68. – URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/PI_2007_74_10 (дата звернення: 14.11.2019)

57. Павлова Н. Несчастливая жизнь без желаний : [творчество Петера Хандке] // Иностранная литература. – 1978. – № 6. – С. 270-273.*
58. Павлова Н. С. Студенческий «бунт» и новые формы драмы в ФРГ : [в т. ч. творчество Петера Хандке] // Современный революционный процесс и прогрессивная литература (1960-1970-е годы) / АН СССР, Ин-т мировой литературы им. А. М. Горького ; [редкол.: Т. В. Балашова и др.]. – М. : Наука, 1976. – С. 109-127.*
59. PEN America «ошелешена» присуждением Нобеля Петеру Гандке // Укр. літ. газ. – 2019. – 25 жовт. (№ 21). – С. 9.*
60. Пестерев В. А. «Дон Жуан» Петера Хандке – поэтический роман-эссе [Электронный ресурс] // Изв. РАН. Сер. лит. и яз. – 2011. – Т. 20, № 3. – С. 27-37. – URL: <https://volsu.ru/download.php?id=000027847-1.pdf> (дата обращения: 14.11.2019).
61. Петер Гандке [Электронный ресурс] : [біографія та творчість] // Вікіпедія. Вільна енциклопедія : [сайт]. – URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Петер_Гандке
62. Пигров К. С. Ритмы забвения, или к роли тинейджеров в развитии культуры [Электронный ресурс] : [в т. ч. упоминается творчество П. Хандке] / К. С. Пигров, К. В. Султанов // Общество. Среда. Развитие (Terra Humana). – 2015. – № 3 (36). – С. 138-144. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ritmy-zabveniya-ili-k-rol-i-tineydzherov-v-razviti-i-kultury> (дата обращения: 16.10.2019).
63. Плахина А. В. Клаус Цайрингер об австрийской литературе и культуре (Сводный реферат) [Электронный ресурс] : [в т. ч. упоминается творчество П. Хандке] // Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Сер. 7, Литературоведение : реферат. журн. – 2002. – № 3. – С. 205-214.* – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/2002-03-038-040-klaus-tsayringer-ob-avstriyskoy-literature-i-kulture-svodnyu-referat> (дата обращения: 16.10.2019).

64. Плахина А. Немецкоязычная, но не немецкая. Некоторые аспекты австрийской прозы 1970-1990-х годов : [в т. ч. упоминается творчество П. Хандке] // Вопр. лит. – 2007. – № 6. – С. 5-37.*
65. Плетнева Е. А. Активизация различных видов и форматов знания в дискурсе : на материале рассказа Петера Хандке «Страх вратаря перед одиннадцатиметровым» [Электронный ресурс] // Вестн. ВГУ. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2010. – № 1. – С. 236-238. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/aktivizatsiya-razlichnyh-vidov-i-formatov-znaniya-v-diskurse> (дата обращения: 16.10.2019).
66. Подкидышева И. В. Особенности авторских монологов в романе П. Хандке «Der kurze Brief zum langen Abschied» // Функционально-жанровые аспекты языка. – Архангельск, 1993. – С. 65-70.
67. После бунта. «Молодая» литература ФРГ и Австрии на переломе : [в т. ч. на примере творчества Петера Хандке] // Новые художественные тенденции в развитии реализма на Западе. 70-е годы / АН СССР, Ин-т мир. лит. им. А. М. Горького ; [редкол.: Т. В. Балашова, Ф. С. Наркирьер, И. А. Тертерян (отв. ред.)]. – М. : Наука, 1982. – С. 22-74.*
68. Потехина И. Г. Об одной парижской истории Петера Хандке : [образ Парижа в повести «Час истинного ощущения»] // Романский коллегийум. – 2010. – Вып. 3. – С. 43-49.
69. Радаева Э. А. Рецепция образа Дон Жуана в одноименном «рассказе от первого лица» Петера Хандке [Электронный ресурс] // Балтийс. гуманитар. журн. – 2017. – № 3 (20). – С. 90-93. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/retseptsiya-obrazadon-zhuana-v-odnoimennom-rasskaze-ot-pervogo-litsa-peterahandke> (дата обращения: 16.10.2019).
70. Романцова Б. Петер Гандке й найсуперечливіша Нобелівська премія десятиліття [Електронний ресурс] / Богдана Романцова // ЛітАкцент : [сайт]. – <http://litakcent.com/2019/10/12/peter->

[gandke-y-naysuperechlivisha-nobelivska-premiya-desyatilittya/](#)

(дата звернення: 14.11.2019).

71. Сергеев М. В мире «несчастливого сознания» // Иностран. лит. – 1981. – № 6. – С. 257-259. – Рец. на кн.: Повести : пер. с нем. / Петер Хандке ; предисл. Д. Затонского. – М. : Прогресс, 1980. – Содерж.: Страх вратаря перед одиннадцатиметровым ; Короткое письмо к долгому прощанию ; Нет желаний – нет счастья.*
72. Старостина А. М. Образ Дон Жуана в одноименном произведении Петера Хандке // Татьяна день. – Казань, 2010. – Вып. 7. – С. 155-160.
73. Тимофеева М. В. О некоторых особенностях стилиевой структуры романов Петера Хандке // Филология. – Саратов, 1998. – Вып. 3. – С. 136-141.
74. Фролов Г. А. Между модернизмом и постмодернизмом: проза Петера Хандке [Электронный ресурс] / Г. А. Фролов, А. М. Старостина // Учен. зап. Казан. ун-та. Серия: Гуманит. науки. – 2012. – № 2. – С. 175-182. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mezhdu-modernizmom-i-postmodernizmom-proza-petera-handke> (дата обращения: 16.10.2019).
75. Фролов Г. А. Немецкий роман на исходе литературного века: искушение реализмом [Электронный ресурс] : [творчество Петера Хандке] // Вестн. ТГПУ. Филология и культура. – 2014. – № 2 (36). – С. 192-196. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/nemetskiy-roman-na-ishode-literaturnogo-veka-iskushenie-realizmom> (дата обращения: 16.10.2019).
76. Хренов Н. А. Немецкая литература в эпоху постмодернизма [Электронный ресурс] : [в т. ч. упоминается творчество П. Хандке] // Современная Европа. – 2008. – № 4 (36). – С. 154-159. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/nemetskaya-literatura-v-epohu-postmodernizma> (дата обращения: 16.10.2019).

77. Хрипунова И. И. Маркеры аксиологического фона и проблема его воссоздания при переводе художественного текста [Электронный ресурс] : [на материале рассказов Петера Хандке и его переводов на рус. язык] // Вестн. ВГУ. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2012. – № 2. – С. 185-189. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/markery-aksiologicheskogo-fona-i-problema-ego-vossozdaniya-pri-perevode-hudozhestvennogo-teksta> (дата обращения: 16.10.2019).
78. Хрипунова И. И. Тексторганизующие потенции средств выражения эмоционального состояния «Страх» в произведениях П. Хандке [Электронный ресурс] // Вестн. ВГУ. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2013. – № 2. – С. 59-64. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tekstoorganizuyuschie-potentsii-sredstv-vyrazheniya-emotsionalnogo-sostoyaniya-strah-v-proizvedeniyah-p-handke> (дата обращения: 16.10.2019).
79. Хрипунова И. И. Тексторганизующие потенции языковых средств из понятийной сферы «Angst» : [анализ средств выражения эмоционального состояния «страх» на материале новеллы П. Хандке «Wunschloses Unglück»] // Изв. ВУЗов. Поволж. регион. Гуманит. науки. – 2012. – № 4 (24). – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tekstoorganizuyuschie-potentsii-yazykovyh-sredstv-iz-ponyatiynoy-sfery-angst> (дата обращения: 16.10.2019).
80. Шмидт-Денглер В. Ламані лінії. Лекції з австрійської літератури 1945-1990 (фрагменти) : [у т. ч. творчість Петера Гандке] / Венделін Шмідт-Денглер ; пер. з нім. Петра Рихла // Вікно в світ. – 2000. – № 2. – С. 95-113.*

**Петер Гандке -
Лауреат Нобелівської премії-2019**

Бібліографічний список

Укладач *М. Маслова*
Редактор *Т. Пішванова*
Комп'ютерна верстка *Г. Мацієвська*

Наклад 40 прим.
Віддруковано у Запорізькій ОУНБ
просп. Соборний, 142, Запоріжжя, 69095

Відділ наукової інформації та бібліографії
Телефон: 787-53-57
Ел. пошта: bibliograf.zounb@ukr.net, bibliograf@zounb.zp.ua

Попередні видання серії «Лауреати літературних премій»

2013

Еліс Манро – лауреат Нобелівської премії-2013

2014

Мирослав Дочинець - лауреат Шевченківської премії-2014

Патрік Модіано – лауреат Нобелівської премії–2014

2015

Юрій Буряк - лауреат Шевченківської премії-2015

Світлана Алексієвич – лауреат Нобелівської премії–2015

2016

Боб Ділан – лауреат Нобелівської премії–2016

Охрам Памук – лауреат Нобелівської премії–2006

2017

Іван Малкович - лауреат Шевченківської премії-2017

Кадзуо Ісігуро – лауреат Нобелівської премії–2017

2018

Емма Андієвська - лауреат Шевченківської премії-2018

Електронні версії видань:
<http://zounb.zp.ua/node/3903>

**ЗАПОРІЖЖЯ
ПР. СОБОРНИЙ, 142
061 787 53 57**

**BIBLIOGRAF.ZOUNB@UKR.NET
BIBLIOGRAF@ZOUNB.ZP.UA**

**FACEBOOK.COM/BIBLIOGRAF.ZOUNB
YOUTUBE.COM/BIBLIOGRZOUNB**

ZOUNB.ZP.UA